N^RO 23.

KURYER LITEWSKI

Za dozwoleniem Naywyższego Rządu Nayiaśnieyszego CESARZA Imperatora Całey Rossyi.

Z WILNA 19. GRUDNIA ROKU 1797 WE WTOREK

Ukaz J.J.M. Samowładcy wszech Rossyiskiego, od Rządzącego Senatu podaie się do wiadomości powszechney.

W Imiennym J.J.M. naywyższym Ukazie, danym Senatowi z własnoręcznym J.J.M. podpisem, w dzień 26. zeszłego Msca Pazdziernika, wyrażono „ Postanowienie, ażeby każdy w Kraiu Rossyiskim przebywaiący, ko„ niecznie sobie wybie ał, pewny iakikolwiek rodzay stanu, rozkazniemy „ rozciągnąć do wszystkich powróconych i nowo nabytych Dzierżaw, i ra„ zem żeby każdy według powołania swoiego, znosił powinności prawem „ przepisane „ Senat rządzący rozkazali — Ten naywyższy J.J.M. rozkaz podać do powszechney wiadomości przez Publiczne Ukazy. Co też i wykonywa się przez ninieyszy.

z Petersburga 3 Grudnia.

Szef Narwskiego Dragonii Regimentu Generał Maior *Obreskow* naznaczony iest Kommandorem Leib-Kirassyerskiego regimentu. Półkownik *Borissow* otrzymał stopień Generał Maiora Szefa i Seleng[illegible]iego regimentu muszketierow, na mieyscu Generał Maiora *Arszeniewskiego.* Maiorowie Artilleryi; *Felkerzain, Brr Begiczow Tuczkow* wyniesieni są do stopnia Podpółkownikow. Podpółkownik *Jermołow* został Półkownikiem, Kommendantem *Tomska* i Szefem garnizonowego regimentu. na mieysce zmarłego Generał Maiora *Pelagin.*

Półkownik *Fries* otrzymał rangę Generał Maiora i Szefowstwo Narwsk ego regimentu dragonii. W *Dońskim* korpusie Półkownik *Kireiew* został Generał Maiorem, Pod ółkownicy *Diaczkin* 1. *Pasdeiew* 2. *Diaczkin* 2. Półkownikami Gruziński Xiąże Półkownik *Dawid* w tymże stopniu umieszczony iest w Preobrażeńskim Leib-gwardyi reg mencie Podpółkownik *Tolstoi* został Półkownik em Litewskich poczt Direktor stanu Konsiliarz *Frisel* za wierne usługi otrzymał stopień aktualnego stanu Konsiliarza. Tayny Konsiliarz i Ciwilny Gubernator *Arszeniewski* na własną prożbę uwolniony od obowiązkow, za 40 letnie zasługi pensyą dożywotnią otrzymał Mieysze onego zastąpi Tayny Konsili rz Jarosławski Wice Gubernator *Aksakow* Jarosławskim zaś Wice Gubernatorem będzie aktualny stanu Konsiliarz Xiąże *Golisin.*

z Wiednia 2 Grudnia.

Generał Maior Hrabia *Meerfeld* wysłany niedawno do *Rastadu*, z tamtąd udać się ma do *Paryża* Baron zaś *Degelmann* który dawniey posłował w *Szwaycarach* iest przeznaczony na Ambassadora Cesarskiego u RPtey *Francuzkiey.* W państwach *Austryackich* ieszcze maią bydź kassowane niektóre klasztory; zakonnikom w nich znayduiącym się dane będą pensye lub Plebanie w *Weronie* tak Cesarscy iak Francuzcy Officyerowie zatrudniaią się teraz wytknięciem linii, która w potomne czasy ma rozgraniczać *RPtę Cisalpińską* od Monarchii *Austryackiey.*

Mówią iż *Arcy Xiąże Antoni* zostaie Wice Królem *Czeskim* i w *Pradze* mieszkać będ ie, Hrabia zaś *Rottem Hann* K ncl rz Królestwa ma bydź onemu przydany do pomocy. Po ukończonym dziele pokoiu spodziewać się należy wielu odmian w urządzeniach wewnętrznych całey Monarchii Baron *Harften* odebrawszy listy wierz telne, iako Poseł *Batawow* u Dworu *Wiedeńskiego*, miał temi dniami konferencyą z Baronem de *Thugut* G nerał *Francuzki Serrurier* Kommenderuiący w *Wenecyi.* kazał ogł sić, iż znaczne magazyny żywności są do zprzedania.

z *Londynu 24 Listopada z Gazety Berlińskiey*

Dnia dzisieyszego *P. Pitt* podać ma Izbie niższey proiekta zciągaiące się do inte-

refsow ſkarbowych. Powiadalą iż bez względu na wielorakie trudności, zamiarem ieſt pierwſzego Miniſtra, we dwoie lub troie podwyższyc niektore z podatkow teraznieyszych co przyniefie 8 millionow FS ogułem potrzebować będzie ſkarb na wydatki w roku przyſzłym nadzwyczayne, 22 mill: 4 bank pożyczy; 10 złożą, maiętnieysi Obywatele.

Wszysey Poſłowie zagraniczni wczora mieli konfereneyą u *Lorda Grenville* Margrab a *Pombeiro* niedawno przybyły z *Lisbony*, prezentował ſię iuż u Dworu. Papiery nasze iednym procentem w gorę poszły; gdy zaczeła biegać pogłoſka, iż pomieniony Miniſter ma zlecenie traktować o pokoy oddzielny między *W. Britannią i Hiszpanią*, ktòra mocno poſtanowioną ieſt nie dozwalać wòyſkom *Francuzkim* przeyścia przez kraie ſwoie. Mòwią, iż przed oddaleniem ſię od portu *Cadix Lord S. Wincent* kilkakroć czynił odezwę przyiacielſką do Admirala *Massaredo* ktory mu naygrzeczniey odpowiadał.

Xiąże i Xiężna *Breziliyſka* przyimowali Admirała naszego w *Queluś* z naywiększą dyſtynkeyą. Tym czasem przepowiadaią wielkie odmiany maiące naſtąpić w Miniſterium *Hiszpańſkim* Dwór zaś *Lisbońſki* wiele okrętow uzbraiać kazał, ktore udać ſię mają na wzmocnienie załogi w *Goa i Rio Janeiro* z *Dublinu* donoszą, iż do Prowineyi zachodnich i południowych *Irlandyi* nieuſtannie przewożą bardzo wiele Artilleryi, oręża, i ammunicyi; dziś Króleſtwo w tym ieſt ſtanie, iż żadnego wtargnienia lękać ſię nie powinno. Eſkadra Admirała *Kingsmil* brzegow ſtrzegąca, wzmocniona ma bydź ieszcze 10 okrętami woiennemi.

Lord Moira długo mówił, iakeśmy namienili o wnętrznym ſtanie *Irlandyi*. Zapewnił, iż liczba malkontentow coraz rośnie, nędza między Obywatelſtwem górę bierze handel upada; wszyſtko zaś przypisywał surowemu żołnierzy *Angielſkich* obchodzeniu ſię, ktòrzy poſtępuiąc iak w kraiu podbitym, wſzyſtkiego sobie dozwalaią. Jeſtem tego przydał, świadek oczewiſty; widziałem iak iedney nocy 30 domow spalono, iż ſię w nich znalazło cokolwiek ſtarey broni, wprowadzone są do kraiu tortury i męczarnie ludzkości przeciwne. Niech Miniſtrowie złemu zabiegaią, korzyſtaiąc z przeſtrogi moiey; póki czas ieſt sposobny.

Lord Grenwille odpowiadaląc na to utrzymywał, iż Parlament *W. Britannii* wdawać ſię nie powinien do *Irlandzkich* intereſsow; Króleſtwo to ma ſwòy własny Parlament, do ktòrego zkrzywdzeni Obywatele nieść mogą zaſkarżenie przeciwko winowaycom; ma ſwoie sądy i tribunały. Trudno wierzyć, przydał, żeby żołnierz *Angielſki* zapomniał na to czym był zawsze, dopuszczaiąc ſtę okrucieńſtwa i mordow nieſłychanyhc rzecz muſi bydź powiększona. To iednak pewna, iż bez zbroyney ſiły nie można kraiu zaſłonić przeciw złośliwym przedſięwzięciom buntownikow, ktòrzy, iako ſię pokazało z papierow przeiętych poprzyſięgli wywrócić Konſtitucyą Króleſtwa.

z Paryża 25 Liſtopada z Gazety Frankfortſkiey.

Podany rządowi ieſt proiekt wyſtawienia galleryi łączącey dwa wspaniałe pałace, *Louvre i Thuilleries* w niey umieszczone bydź maią szacowne obrazy, które zdobyliśmy we *Włoszech*. Wſzyſtkie piſma publiczne napełnione są rapportami z rozmaitych Prowincyi przychodzącemi o zabòyſtwach i rozboiach, wielu gońcow i podróżnych przytrzymano w drodze, odarto lub zamordowano. Jeśli tak potrwa dłużey, wròci ſię *Francya* do nieſzczęśliwych czasow *Karola* 6. kiedy z *Paryża* do *Melun* nikt sam iechać nie śmiał; podróż zaś spokoynie odbytą do *Orleans* między osobliwościami liczono. Łatwo ſię domyślić iaki ieſt handel wnętrzny pośrzod rozruchow tak srogich.

Direktoryat zabronił *Francuzom* z regeſtru Emigrantow nie wymazanym wchodzić do wyſp i kraiow na morzu *Adriatyckim* Rptey uſtąpionych traktatem *Campo Formio*; te zaś na 3 części są podzielone Powiat *Corcyry Jthaki*, i morza *Egeyſkiego*. Zawczorra *Theophilantropowie* w Kościele ſwoim obchodzili pamiątkę zmarłego Generała *en Chef armii Sambry i Mozy*. Jeszcze obrządek nie był dokończony, gdy wòyſka Kościoł zewsząd opasały. Wszedſzy dośrzodka rządowi Kommiſsarze roſkazali przytomnym rozeyść ſię do domow; co też uczynili bez odporu.

Jntereſsa *Szwaycarſkie* zwracaią teraz uwagę Direktoryatu. Półkownik *Laharpe* wygnany z kraiu *Vaud* za opinie polityczne, zatrudnia ſię teraz ułożeniem Konſtitucyi nowey dla ſwoiey Oyczyzny. Radzi iak mòwią, deputowanym *Cantonu Berneńſkiego*, znieſienie wſzelkiey różniey między mieszczanami i ich poddanemi; wygnanie rządcow z *Berne* i *Friburga*; zwołanie ſeymu demokratycznego w kraiu *Vaud* pod zaſłoną *Francuzką* i poddanie naoſtatek całey Konſtitucyi pod *Sankcyą* Direktoryatu. Zdaniem tego człowieka *Francya* dziś *Sabaudyą* utrzymaiąca ma prawo mieszania ſię do rządu kraiow sąſiedzkich.

Tegoż czasu, gdy w *Paryżu* Direktoryat zamykał cirkuł Konſtitucyinym nazwany znoſił *Buonaparte* klub Konſtitucyiny w *Mediolanie*. Patrioci *Włoscy* ośmielili ſię zanieść do niego ſkargę, ubolewaiąc razem, iż *Wenecyi* do RPtey nie przyłączył. Nie chcę mieć w kraiu anarchiſtow, odpowiedział, wyieżdżam do *Francyi*; wam zoſtawuię wolność i 25 tyſięcy *Francuzow* na iey obronę, mieć będziecie zgromadzenie prawodawcze złożone z ludzi rozsądnych; korzyſtaycie z owocow rewolucyi, ktòrey utrzymanie mało was kosztowało. Jeśli na złe użyiecie, prędko powrócę i ukarzę. A tym czasem kray wasz mieycie za podbity od zwycięzcow. Przy mnie tu władza prawodawcza; zpadną głowy wasze, ſkoro ſię dowiem o naymnieyszych rozruchach,

z Madritu 3 *Liſtopada z Gazety Berlińſkiey.*

Król Jmc konferować raczył bogate Biſkupſtwo *San Jago* Biſkupowi *Salamanki* rządcy Rady *Castilſkiey*; ten zas urząd w Magiſtraturze naypierwszy oddany ieſt Generał Lieutenantowi *Dom Joseph de Ezpeleta* który dawniey był Wice Królem *Santa Fe* Miniſterium ſkarbowe złożone przez Margrabię *do las Hormazas*, oddane *P. Saawedra* Miniſtrem łaſk i ſprawiedliwości zoſtał *Don de Jovellanos*. Trudność doſtarczenia żywności miaſtu Stołecznemu, wyciąga uwagi rządowey, ten przedſięwziął śrzodki surowe dla zapobieżenia złemu. Rada *Caſtilſka* pilne ma oko; lecz gdy pieniędzy wſkarbie nie było pożyczyć muſiała u pewney kompanii 5 millionow realow z piątym procentem.

z Rzymu 12 *Liſtopada z Gazety Frankfortſkiey.*

Generał *Auſtryacki*, *Provera* przybył do naszey Stolicy zawczora z wielo Officyerami. Obiąć ma Kommendę naywyższą wóyſk *Oyca S.* niepokoie i zamieszania dawno wſczęte w niektórych, Powiatach Kościelnych, miałowicie zaś w *Marchii Ankońſkiey*, zupełnie ucichły. Wóyſka nasze są należycie dopełnione. bespieczeńſtwo publiczne przywrócone Zamek *S. Anioła* do tego ſtopnia ieſt przyprowadzon, tak opatrzony we wſzyſtko, iż w przypadku długie nawet oblężenie może wytrzymać.

z Mediolanu 19 *Liſtopada z Gazety Frankfortſkiey.*

z *Genui* wiadomość odbieramy, iż Generał *Buonaparte* oświadczył rządowi chęć ſwoię, ażeby Konſtitucya ludowi *Liguryiſkiemu* do potwierdzenia podaną była; przydaiąc iż przyszła RPtey pomyślność zależy na iedności i zgodzie Obywatelow; naymnieysze zaś ſpokoyności publiczney zamieszanie, bydź może szkodliwym całości i niepodległości narodowey. Z tąd wnoſić należy, że *Genua* do *Cisalpińſkiey* RPtey należeć nie będzie, iak mieli nadzieie niektórzy z ambitnych Patriotow w *Mediolanie*. Miniſter *Faypoult* popobno Generała *en Chef* nakłonił, do zoſtawienia rzeczy na ſtopniu dawnieyszym.

Powiadaią iż nasza RPta część armii swoiey przyłączyć będzie muſiała do *Angielſkiey*. Ponieważ *Oyciec S.* nie chciał do tych czas uznać R tey *Cisalpińſkiey*, Rząd wysyła do Rzymu Obywatela *Andreoli*, który domagać ſię ma, ażeby to naſtąpiło w dniach 8 w przeciwnym zdarzeniu woyna ma bydź ogłoszona. Tym czasem wóyſka *Cisalpinſkie* zmierzaią do *Rimini* Generał *Fiorella* przywodzić będzie Direktor *Serbelloni* złożywszy swóy urząd, iedzie w poselſtwie do *Paryża*, zaſtępuiąc Obywatela *Visconti* któremu do *Wiednia* udać ſię kazano.

Generał *en-Chef* ofiarował urząd pomieniony obywatelowi *Finaroli z Brescia*, lecz gdy ten się wymówił od przyięcia, *Savoldi* iego współ-ziomek zaiął piąte mieysce w Direktoryacie. *Porro* przeszły Miniſter policyi, poſłować będzie w *Genui*. *Buonaparte* opuścił nas przeszłey nocy, zmierzaiąc na *Turin do Raſtadu*. Przed wyiazdem wydał dwie odezwy. W pierwszey do *Cisalpinow* Piszcie, mówi, prawa umiarkowane i rozsądne; zachowania onych ściśle poſtrzegaycie, gdy zaś oświecenie w kraiu rozkrzewiać będziecie, szanuycie religią. Osob Szlachetnych nie usuwaycie od rządu, czyniąc inaczey dopuścilibyście się sami tego coście onym dawniey przyganiali.„

Poznaycie dobrze potęgę narodu waszego. Dla uszczęśliwienia *Cisalpinow* pracuiąc iedynie, to czyniłem co drudzy ambicyą lub chciwością panowania prowadzeni. Wybrałem wielu urzędnikow; mogłem nieznać ludzi cnotliwych; mogłem przed onemi dać pierwszeńſtwo intrygantom; lecz gdybym wam samym dozwolił zgromadzać ſię na pierwsze elekcye, gorzey bydź mogło, &c. W drugiey zaś odezwie do żołnierzy: Wyieżdżam, rzekł do *Raſtadu*. Oddalony od armii, cieszyć się będę nadzieią, iż wkrótce ziednoczeni, nowych niebespieczeńſtw szukać mamy. Do iakieykolwiek poſługi wezwie nas RPta, żołnierze armii *Włoſkiey*, pamiętaymy zawsze, cośmy iey winni i chwale naszey. Tym czasem rozpamiętywaymy odniesione w przeszłych kampaniach zwycięztwa.

z Wenecyi 18 *Liſtopada z Gazety Berlińſkiey.*

Generał *Buonaparte* ptzeieżdżaiąc przez *Mantuę* d. 30 Października, był witany od Adminiſtratorow kraiowych. których grzecznie przyiowszy, zatrzymał na wieczerzę. Przekładał potym potrzebę konieczną uformowania gwardyi narodowey i wydał ſtosowne roſkazy, ażeby proiekt ſławnego Mathematyka *Mari* do ſkutku był przyprowadzony; zamiarem onego iest złączenie ieziora *Garda z Mantuańſkim*, przez co zrobi się proſta kommunikacya między twierdzą *Peschiera* i *Mantuą*. Nazaiutrz rano był obchod pogrzebowy Generała *en Chef Hoche*. *Buonaparte* z całym Generał-Sztabem oglądał garnizon i ćwiczył; po czym udał się na pole Marsowe, gdzie czytano pochwałę Wodza zmarłego.

Zatym wypłynoł na iezioro dla oglądania flottilli; ztąd do *Pietole* mieysca wſławionego narodzaniem *Wirgiliusza*; pochwalił rys monumentu, który ma bydź wyſtawiony na pamiątkę Wielkiego Poety. Oglądał naoſtatek Citadellę i wszyſtkie twierdze. Wieczorem illuminowano miaſto i teatr, na którym ukazał się na chwilę *Buonaparte*. Nazaiutrz z rana ieszcze oglądał twierdzę *Migliaretto*, i poiechał do *Mediolanu*. W kilka dni potym Direktoryat *Cisalpińſki* donioſł Adminiſtratorom *Mańtuańſkim*, iż Generał *en-Chef* chce ich widzieć co rychley w ſtolicy.

Dni temu kilka, w mieście naszym ſłyszeć ſię dały nadspodzianie odgłosy: *Niech*

żyie demokracya: wkrótce się pokazało, iż lud zgromadzony szydził z patriotow i municipalności. Wyznaczona iest Kommissya z 5 osob, którey obowiązkiem będzie utrzymanie spokoyności publiczney w teraznieyszych okolicznościach. Należą do niey obywatele: *Giustiniani*, *Mocenigo Delfini*, &c. imiona w dzieiach Kraiowych znaiome. Pierwszą ich czynnością było zwinienie chorągwi na rynku postawioney z napisem: *Demokracya albo śmierć*. Generałowi *Serrurier* winni iesteśmy, iż w tych mianowicie czasach, spokoynie żyiemy.

z Strasburga 27 Listopada z Gazety Berlińskiey.

Według listow *Szwaycarskich*, rząd *Francuzki* zamyśla wskrzesić nieiakie prawa do *Munsterthal*, *Erguel*, i innych cząści Biskupstwa *Bazileyskiego*, do miasta *Mulhausen*, mianowicie zaś do kraiu *Vaud*. Xiąże *Sabaudyi Karol* r. 1530 ustąpił pomieniony powiat *Cantonom Berne i Friburg*, z obowiązkiem, iak dziś utrzymuie Direktoryat, zachowania onego Konstitucyi i nierozdzielności. Gdy zaś *Szwaycarowie* złamali umowę sposobam wielorakim, *Francuzi* będący dziś w stopniu Xiążąt *Sabaudzkich* chcą mówić o niedotrzymanie dawnych traktatow.

Richer Serizi wydany z *Bazilei*, wyprowadzony został do *Rochefort*. Teraz Minister *Bacher* otrzymał u Magistratu, ażeby ustąpić kazano z kraiu emigrantom. U innych *Cantonow* domagaią się *Francuzi* oddalenia lub wydania Deputowanych, którzy się tu przed burzą schronili, po rewolucyi 5 Września, iacy są *Duplantier*, *Simeon*. *Dumolard*, *Pastoret*, *Portalis*, *Lemerer*. *Camille Jordan*. *Imbert-Colomes* &c. P. *Wichkam* wyiechał iuż do *Londinu*. *Buonaparte* dnia dzieyszego oddał wizytę Generałowi en Chef armii *Niemieckiey*, *Augereau* w główney kwaterze *Offenburgu* i wieczorem powrócić miał do *Rastadu*.

Po zaszłey rewolucyi, i z niey wyniklym przyłączeniu *Valteliny do RPtey Cisalpinskiey*, mimo oświadczenie *Grisonow* 4 Powiaty *Włosko Szwaycarskie Lugano*, *Bellinzone* &c. pełne są zamieszania i niepokoiow; ieśli *Cantony* nie przyimą onych do związku swoiego, starać się będą, iak wnosiemy o ziednoczenie się z *Cisalpinami*. W listach z *Bazilei* czytamy opisanie wiazdu i przyięcia w tym mieście Generała *Buonaparte*. Okazał wdzięczność deputowanym z Magistratu za czynione iemu honory, których w *Berne* i *Solothurn* unikaiąc, z poiazdu nawet wysiąść nie chciał Generał *Dufour* z całym sztabem garnizonu *Huningue*, witał go w mieście pomienionym.

z Bruxelli 21 Listopada z Gazety Frankfortskiey.

Od kilku dni woyska nieustannie ciągną do obozu pod *Danquerque* wytkniętego. Diwizye z Hundruck ruszone przez *Luxemburg* i *Champanią* iść maią do *Brestu*: z kąd sie pokazuie, iuż armia *Angielska* będzie podzielona na dwie części, z których iedna *Irlandyi*, druga *W. Britannii* ma wylądowaniem zagrażać. Flotty do przewozu potrzebne, uzbroione będą w *Brest* i *Danquerque*. *Anglicy* wcześnie uwiadomieni o tych zamiarach, maiąc się na baczności, od *Nienport* aż do *Calais* postawili bardzo wiele fregat, liczna zaś flotta zamyka port *Brestenski*.

z Colonii 28 Listopada z Gazety Berlinskiey.

Kilka dni temu, poł-brygada załogą w mieście naszym stoiąca bunt podniosła przeciwko Wodzom swoim, z przyczyny niewypłaconego żołdu od 4 miesięcy. Generał *Olivier* deputowanych grenadyerow, którzy zuchwale do niego mówić chcieli, w klasztorach zamknął. Nazaiutrz inni żołnierze zgromadzeni groźnie domagali się uwolnienia towarzyszow. *Olivier* musiał wezwać na pomoc inne woyska; temi iuż otoczywszy przyszedł do buntowników uszykowanych, i roskazał ustąpić z miasta; co też uczynili widząc broń ku sobie wymierzoną. Kommissarz *Rudler* do tych czas nie przybył. Kontribucyi nakazney ieszcze nie oddano;

z Rastadu 29 Listopada z Gazety Frankfortskiey.

Hrabiowie *de Lehrbach* i *de Cobenzl* przybyli do naszego miasta; za przyiazdem w chwilę spodziewanym Hrabiego *de Metternich* Kongres będzie rozpoczęty. Generał artilleryi *Latour* odebrał rozkaz na nim się znaydować. Deputacya *Rzeszy Niemieckiey* oddała dnia wczorayszego wizytę Generałowi *Buonaparte*, dziś Ministrom *Treilhard i Bonnier*.

z Ratisbony 26 Listopada z Gazety Frankfortskiey.

Austryackie woyska stoiące załogą w mieście naszym, od tego czasu, iak postrzeżono niekarność w milicyi mieyskiey, wczorayszego dnia ustąpiły na dawnieysze stanowiska powracaiąc. Roboty dawno rozpoczęte w *Ulm* nie ustaią 6 tysięcy ludu ciągle pracuie, około ukończenia ogromnych fortifikacyi. Toż samo dzieie się w *Ingolstadzie*, iednakże z tego miasta *Austryacy* wyciągneli artilleryą, która w nim była złożona.